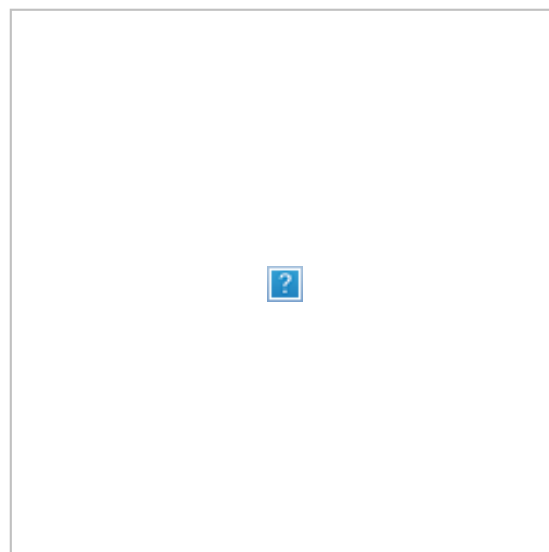

Trzeba pogłębiać związki między PUNO i krajowymi uczelniami

Z rektorem Polskiego Uniwersytetu na Obczyźnie prof. dr. inż. Tomaszem Kaźmierskim rozmawia Jarosław Koźmiński.

Kanwą naszej rozmowy jest wystąpienie inauguracyjne Pana Profesora, ja jednak na początku przytoczę opinię młodej studentki, która zdecydowała się na naukę w PUNO dla własnego rozwoju, ale też – jak podkreśliła – szukała w swoim „brytyjskim” życiu równowagi.

– Inauguracja roku akademickiego jest przede wszystkim świętem studentów, to przecież oni tego dnia śpiewają: *“Gaudeamus igitur, iuvenes dum sumus”* (*Radujmy się więc, póki jesteśmy młodzi*). Tak, radujmy się! Istota pracy akademickiej, jaką jest poszukiwanie prawdy, zdobywanie wiedzy i dzielenie się nią z innymi, to przecież wielka radość i wielka, twórcza przygoda.

Cieszę mnie słowa młodej osoby, która właśnie na naszej uczelni szuka równowagi w swym życiu na emigracji. Dla wielu Polaków żyjących na stałe w Wielkiej Brytanii, kontakt z polską kulturą i językiem jest bardzo cenny – pozwala utrzymać więzi z rodzinnymi stronami i krajem. Jak powiedziałem podczas inauguracji: Młodzież zdobywając tu, na obczyźnie, nowe umiejętności, pracuje wszak dla pożytku ojczyzny, która jest naszym wspólnym dobrem.

To już 68 rok akademicki PUNO. W grudniu 1939 roku polscy profesorowie założyli w Paryżu uczelnię, którą nazwali Polski Uniwersytet za Granicą. Potem, po upadku Francji w 1940 roku, razem z rządem II RP udali się do Londynu i właśnie tu, dzięki kolejnym dekretem prezydenckim, formował się nowy uniwersytet – stworzony przez emigrację niepodległościową, a skierowany do żołnierzy i uchodźców.

– Chciałbym tu zwrócić uwagę na unikalny charakter PUNO i jego obecny status prawny.

Rząd Rzeczypospolitej Polskiej na Uchodźstwie utworzył PUNO w roku 1949, co (wraz z przywołanym przez Pana – powołanym do życia 10 lat wcześniej protoplasty PUNO, Uniwersytetu Polskiego za Granicą w Paryżu pod koniec 1939 roku) zapewniło ciągłość wolnego i autonomicznego polskiego szkolnictwa wyższego.

W czasie wojny okupacyjne władze niemieckie zakazały funkcjonowania instytucji naukowych i kulturalnych w Polsce dokonując przy tym eksterminacji znacznej części kadry profesorskiej i naukowej. Z kolei władze komunistyczne, które nielegalnie objęły w Polsce rządy w 1944 roku, pozbawiły polskie uczelnie wyższe autonomii i podporządkowały je rządowej kontroli administracyjnej.

Pielegnowana w Polsce od setek lat wolność akademicka została zastąpiona zniewoleniem ideologicznym i izolacją polskich uczelni od wolnego świata.

Świeca akademickiej wolności, która w 1918 roku zapłonęła w Polsce po 123 latach zaborów ponownie, zgasłaby całkowicie, gdyby nie PUNO, jedyny wolny polski uniwersytet w czasach II wojny światowej i w czasach PRL.

Tamten okres działalności PUNO pięknie podsumował w swym sprawozdaniu za rok akademicki 1994/95 szósty rektor naszej uczelni,

profesor Jan Drewnowski, wilnianin, przed wojną docent Szkoły Głównej Handlowej, w czasie wojny żołnierz Kampanii Wrześniowej, a po wojnie profesor London School of Economics: *„Istnienie PUNO dało możliwość kończenia przerwanych studiów żołnierzom rozwiązanych Polskich Sił Zbrojnych, a także wysiedleńcom i uchodźcom, którzy po wojnie znaleźli się na Zachodzie, a potem napływali tam kolejnymi falami: 1956, 1968 i 1980. Ten etap historii PUNO dobiegł końca. Odzyskanie przez Polskę niepodległości stworzyło nową sytuację: położyło koniec konfrontacji i otworzyło drogę do jak najbliższej współpracy z życiem akademickim w Polsce.”*

Ta bliska współpraca trwa, rozwija się i ma ważną dla nas podstawę prawną.

Proszę o bliższy komentarz do ostatniego zdania...

– Niedawno, 4 października br. w Sejmie miała miejsce uroczystość udostępnienia aktów normatywnych II Rzeczypospolitej opublikowanych w latach 1918-1990 w systemach informatycznych prowadzonych przez Kancelarię Sejmu i Rządowe Centrum Legislacji. Przy tej okazji marszałek Sejmu pan Marek Kuchciński przypomniał uchwałę Senatu Rzeczypospolitej z 16 kwietnia 1998 r. o potwierdzeniu ciągłości prawnej między II i III Rzeczpospolitą.

Uchwała Senatu o ciągłości prawnej Rzeczypospolitej jest dla Polskiego Uniwersytetu na Obczyźnie w Londynie niezwykle doniosła. Wynika z niej, że dekret Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 15 grudnia 1952 r. o nadaniu pełni praw państwowych szkół akademickich Polskiemu Uniwersytetowi na Obczyźnie pozostaje w mocy i stanowi część obecnie obowiązującego prawa Rzeczypospolitej.

Jest to ważna wiadomość przede wszystkim dla wielotysięcznych rzesz mieszkającej na Wyspach Brytyjskich polskiej młodzieży, która szuka możliwości kształcenia się i zdobywania kwalifikacji na wszystkich

poziomach, także na poziomie wyższym.

Młode pokolenie przestaje być wyłącznie emigracją zarobkową i zaczyna dostrzegać szansę rozwoju zawodowego zgodnego z zainteresowaniami. To również szansa i wyzwanie dla PUNO. Polski uniwersytet jest żywym pomnikiem trwania polskiej nauki – kontynuuje tradycje rozpoczęte przez emigrację niepodległościową. Tradycja jednak, choćby najtrwalsza, musi uwzględniać upływ czasu... a PUNO sprostać oczekiwaniom dzisiejszych studentów.

– Dlatego PUNO idzie z duchem czasu. W pierwszej kolejności trzeba nam pogłębiać związki między PUNO i krajowymi uczelniami. Dobrze widoczna dobra wola wszystkich zainteresowanych stron, umożliwi nam rozwijanie różnych form współpracy z krajowymi uczelniami i z polskimi władzami.

Entuzjazm, zaangażowanie i dobrą wolę już mamy. Nie mamy środków finansowych, ale będziemy o nie mocno zabiegać. Podstawą do tych zabiegów jest posiadanie przez PUNO statusu państwowej uczelni akademickiej w świetle prawa Rzeczypospolitej.

Współpraca naukowo-badawcza i dydaktyczna między PUNO a krajowymi szkołami akademickimi jest dla nas przeogromnie ważna. Jesteśmy wdzięczni za wsparcie, jakie od nich otrzymujemy i za ich gotowość do wspólnego z nami działania. Wymienię spośród współpracujących z nami krajowych uczelni Uniwersytet Jagielloński, który jest najstarszym polskim uniwersytetem, Uniwersytet Łódzki, Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, Katolicki Uniwersytet Lubelski, Uniwersytet Muzyczny Fryderyka Chopina w Warszawie, Politechnikę Wrocławską oraz Politechnikę Warszawską, najstarszą polską uczelnię techniczną, z którą obecnie nawiązujemy kontakty.

Musimy wszyscy dołożyć wszelkich wysiłków, by związki między PUNO i

krajowymi uczelniami utrzymywać i pogłębiać. Głównie wyzwanie, jaki stoi przed PUNO, to otwieranie nowych możliwości zdobywania wykształcenia w języku ojczystym, tak potrzebnego ogromnej, wielusettyśięcznej rzeszy młodych Polaków, którzy osiedlili się na Wyspach Brytyjskich. Musimy tej młodzieży pomóc rozwijać swe talenty, by mogła pracować dla dobra i pomyślności Rzeczypospolitej.

Temu wyzwaniu nie będziemy mogli sprostać bez wsparcia środowisk akademickich polskich uczelni wyższych.

Szansą rozwoju dla PUNO jest dzisiaj współpraca z uczelniami krajowymi. Ich lista jest imponująca, mam nadzieję, że planowane dalsze kontakty i rozmowy przyniosą pomyślne rezultaty. A co z rozwojem zaplecza finansowego uczelni?

– Pomocne rozwojowi PUNO byłoby poparcie finansowe naszych ojczystych rządowych instytucji; podobnie rozważyć należy możliwości finansowej pomocy ze strony władz tutejszych, w ramach programów poparcia dla mniejszości narodowych.

Chcielibyśmy także zachęcić do wsparcia naszej uczelni wszystkich sympatyków PUNO, byłych absolwentów, przedstawicieli polonijnego biznesu np. poprzez system wolnych od podatku konwenantów.

Wystąpienie inauguracyjne Pana Profesora przedstawiało plany PUNO na najbliższy rok akademicki. Na użytek gazety zamieścimy je w postaci osobnego tekstu. Wśród planów zwraca uwagę propozycja rozszerzenia części zadań edukacyjnych o e-learning, czyli nauczanie w postaci szkoły internetowej.

– E-learning można nazwać rewolucją, której skutki porównywalne są do wpływu, jaki wcześniej wywarły wynalezienie druku i masowa produkcja książek.

Mamy sygnały o zapotrzebowaniu na ten nowoczesny model edukacji. Komputer z dostępem do internetu daje możliwość „kształcenia na odległość” – jest jednym z możliwych modeli nauczania i ma na celu zaspokajanie wyraźniej potrzeby stałego doksztalcania się ludzi. W wypadku PUNO – to szansa dla mieszkających poza Londynem kandydatów na studia podyplomowe (aktywny na tym polu jest Zakład Dydaktyki Polonijnej na Wydziale Nauk Humanistycznych PUNO).

Dziękuję za rozmowę i życzę Panu Profesorowi sukcesów za stanowisku dziesiątego już w historii PUNO rektora.

– Dziękuję. Ja zaś korzystając z okazji chciałbym podziękować całej społeczności akademickiej uczelni za bezinteresowną pracę, zaangażowanie i entuzjazm.

Słowa te kieruję szczególnie do poprzedniej pani rektor, profesor Halinie Taborskiej oraz prorektorowi w minionej kadencji profesorowi Stefanowi Stańczykowi. Ciężko pracowaliście przez wiele lat dla dobra PUNO, wytyczyliście wyraźną drogę, zostawiliście ślad, którym możemy za wami podążać i nadal wspomagacie PUNO. Dzięki waszej pracy, PUNO wciąż stanowi wiodący ośrodek polskiej myśli intelektualnej poza granicami Kraju. Składam wam za to serdeczne podziękowanie.

Z głębokim szacunkiem kłaniam się seniorom Uczelni. Oddaliście uczelni i całej społeczności polonijnej wiele lat swojego życia, służąc PUNO swoją pracą, wiedzą i swoimi talentami.

Pragnę także zwrócić się do studentów i doktorantów. Z radością was pozdrawiam. Jestem dumny, że mogę podziwiać waszą pracę, waszą chęć zdobywania wiedzy, wasze wyniki naukowe i wasze zaangażowanie we wszystkie sprawy PUNO. Zaczynając od małych rzeczy, myślcie o wielkich.

FOTO

Gaudeamus igitur, iuvenes dum sumus (Radujmy się więc, póki jesteście młodzi).

RAMKA

Plany zakładów PUNO na najbliższy rok akademicki.

W Instytucie Nauk Społecznych Zakład Psychologii Stosowanej i Zakład Nauk o Zdrowiu będą oferować różne kierunki studiów podyplomowych, w tym nowe kierunki, na przykład Psychodietetyka czy Zarządzanie Opieką nad Ludźmi Starszymi, o łącznej ilości prawie 2000 godzin dydaktycznych. Zakłady Instytutu Nauk Społecznych będą organizować warsztaty otwarte oraz realizować projekty naukowe i badania porównawcze z dziedziny zdrowia Polaków zamieszkałych w kraju i w Wielkiej Brytanii oraz badania nad emigracją. W badania te będą włączeni studenci Seminarium Doktoranckiego w Instytucie Nauk Społecznych. Wyniki badań będą publikowane sukcesywnie w periodykach naukowych.

W Instytucie Kultury Europejskiej Zakład Kultur Mniejszości Narodowych będzie kontynuował swe projekty badawcze, w tym projekt o wielokulturowości miast europejskich na przykładzie Londynu oraz projekt o emigracji z Polski i krajów Europy Wschodniej do Wielkiej Brytanii w ostatnich 14 latach. Zakład Kultur Mniejszości Narodowych rozpocznie w nadchodzącym roku nowe badania nad emigracją społeczności żydowskiej z terenów dawnej Rzeczypospolitej do Wielkiej Brytanii w latach 1864 – 1939 oraz przygotuje monografię o szwajcarskiej demokracji bezpośredniej do publikacji przez Polsko- Amerykańską Fundację Edukacji i Rozwoju Ekonomicznego. Mam nadzieję, że ta monografia pomoże nam w rozpoczęciu procesu uczestniczenia PUNO w ogólnonarodowej debacie na temat reform konstytucyjnych Rzeczypospolitej.

Zakład Współczesnej Kultury Brytyjskiej będzie współorganizował wraz z

Zakładami Instytutu Nauk Technicznych VIII Konferencję Kwietniową PUNO *“Wkład architektów pochodzenia polskiego do architektury brytyjskiej i planowania przestrzennego po 1945.*

Roku”. W Zakładzie zostanie wydana książka *“Sztuka w miejscach śmierci – europejskie monumenty dla cywilnych ofiar hitleryzmu po 1945 roku”* oraz rozpoczną się prace nad 5 of 6 kolejnymi książkami. Zakład Współczesnej Kultury Brytyjskiej organizuje konferencję naukową poświęconą Brexitowi, która jest zaplanowana na 16 grudnia br.

Ważnym projektem badawczym Instytutu Nauk Społecznych jest finansowany przez Komisję Europejską 4-letni projekt *“Technologie obrazowania w komunikacji, sztuce i naukach społecznych* (w skrócie: TICASS), w którym obok PUNO uczestniczą uczelnie z Polski, Czech, Włoch oraz Republiki Południowej Afryki. Program TICASS przewiduje szereg wydarzeń naukowych, w tym konferencje, wystawy, warsztaty, oraz publikacje naukowe z wyników badań.

Wydział Nauk Humanistycznych PUNO reaktywował niedawno Zakład Biografistyki Polonijnej, który w przeszłości działał jako samodzielny zakład PUNO we Francji, a obecnie kontynuuje swoją działalność w ramach Wydziału Nauk Humanistycznych. Zakład Biografistyki Polonijnej prowadzi obszerną działalność naukowo-badawczą, a w tym roku akademickim współuczestniczy w organizacji XVI Międzynarodowego Sympozjum Biografistyki Polonijnej w Warszawie, gdzie pracownicy naukowci PUNO wygłoszą swoje referaty. Zakład Dydaktyki Polonijnej w Wydziale Nauk Humanistycznych będzie prowadził w nadchodzącym roku kolejną, piątą edycję studiów podyplomowych *“Nauczanie języka i kultury polskiej poza Polską”* umożliwiając w ten sposób nauczycielom języka polskiego pracującym w Wielkiej Brytanii podnoszenie kwalifikacji zawodowych.

W Instytucie Nauk Technicznych Zakład Technik Komputerowych, przy współpracy z Instytutem Nauk Społecznych i projektem Unii

Europejskiej TICASS utworzy nowe laboratorium komputerowe w PUNO, które będzie służyło wszystkim Zakładom. Zakład Badawczo Projektowy Budownictwa pracuje, wspólnie z Politechniką Wrocławską i innymi partnerami, nad wnioskiem do programu Unii Europejskiej Horizon 2020 o finansowanie.

Zakład Historii Techniki weźmie udział, wraz z innymi zakładami PUNO, w organizacji już wspomnianej przeze mnie VIII Konferencji Kwietniowej PUNO.

Instytut Nauk Technicznych podejmie w nadchodzącym roku współpracę z Federacją Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych w Warszawie. Instytut będzie też zabiegał o zawieranie umów międzyuczelnianych z uczelniami technicznymi w Polsce, w celu 6 of 6 otwarcia drogi mieszkającym na Wyspach Brytyjskich Polakom do podejmowania studiów zaocznych na kierunkach technicznych, głównie w dziedzinie informatyki.

Nadchodzący rok akademicki to także szereg projektów związanych z upamiętnieniem stulecia odzyskania niepodległości w 1918 roku. PUNO, jako polski uniwersytet działający na emigracji, będzie w nadchodzącym roku prowadził badania naukowe dotyczące roli emigracji w odzyskaniu niepodległości, zorganizuje na ten temat konferencję naukową, wykłady otwarte i opublikuje wydanie specjalne Zeszytów Naukowych PUNO.